

конкретних підприємствах і господарствах, територіального розвитку й життєдіяльності населення.

3. Узгодження інтересів товаровиробників, адміністративно-територіальних одиниць при організації використання й охорони землі, виборі форм господарювання, проектуванні природоохоронних заходів на місцевому, локальному і регіональному рівнях.

4. Забезпечення перспективних цілей організації використання й охорони земель, трудових і матеріально-технічних ресурсів, їх економії й розширеного відтворення виробництві.

5. Застосування альтернативного підходу при розробці землепорядних заходів по окремих складових частинах (елементах) схеми чи проекту землестрою в цілому з визначенням і оцінкою екологічних, соціальних і економічних переваг.

6. Формування еколого-ландшафтної системи територіальних одиниць для проведення землепорядкування, моніторингу й кадастру земель на єдиній науковій і інформаційній основі.

Таким чином, адаптивне землепорядкування, проведене з урахуванням вищезгаданих принципів, дозволяє розв'язати важливі соціально-економічні й природоохоронні завдання. Найпершим завданням землепорядкування повинна стати підтримка статусу землі як загальнонародного надбання.

УДК:631.151.2. 332.12

Черевко І.В., канд. економ. наук, доцент

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

ОПТИМІЗАЦІЯ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ЕКОЛОГОПЕЗПЕЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Економічний процес інтенсифікації передбачає зростання капітальних вкладень на одиницю земельної площі з метою систематичного збільшення виробництва продукції, ефективного використання землі та праці.

Діяльність будь-якого сільськогосподарського підприємства оцінюють шляхом визначення його виробничого результату (збільшення виробництва валової продукції на одиницю землі, виконання і перевиконання планів виробництва і продажу продукції державі, зростання показників якості - урожайності культур і продуктивності тварин), а також кінцевого економічного ефекту, який виражається величиною одержаного прибутку.

З метою забезпечення ефективного використання землі, природа якої характеризується двоїстістю (вона є природним і економічним ресурсом), заслуговує уваги еколого-економічний механізм оптимізації раціонального сільськогосподарського землекористування. Землекористування як у народному, так і в сільському господарстві має бути окреслено системою

економічних заходів щодо раціонального використання земельних ресурсів та підвищення рівня ефективності інтенсифікації використання землі [1].

Одним із важливих напрямів оптимізації інтенсифікації використання земельних ресурсів є запровадження прогресивних ресурсозберігаючих екологічно чистих технологій вирощування сільськогосподарських культур.

В умовах ринкових реформ в Україні різко знизився рівень інтенсифікації землеробства. За останні десятиріччя в результаті різкого скорочення поголів'я тварин, особливо в скотарстві, різко зменшилося внесення під посіви органічних добрив. Окрім того в більшості господарств значно скоротилося і внесення мінеральних добрив внаслідок різкого підвищення на них ціни. Це призвело до того, що у землеробстві склався від'ємний баланс з усіх елементів живлення. З дефіцитом N, P, K на 100-120 кг/га щорічно [2]. Це негативно вплинуло на основний показник ґрунту його родючість. Тому бізнес-планування в кожному господарстві повинно ґрунтуватися на глибокому аналізі всіх факторів оптимізації рівня інтенсифікації, підтверджуватися щорічними результатами фактичної фінансово-економічної діяльності, обґрунтовуватись і уточнюватися. Для цього необхідно мати відповідний банк якісно-кількісної інформації про всі діючі в агробізнесі об'єкти і суб'єкти діяльності. На першому місці в цьому банку повинна бути інформація про потенційні можливості землі конкретного господарства, про сівозміни, поля, про умови розширеного відтворення ґрунту. А тому для успішного вирішення даної проблеми необхідно застосовувати системний підхід. При цьому домінуючою основою використання землі повинно бути максимально швидке становлення реальних господарів землі, які могли б приймати обґрунтовані рішення на основі науково-обґрунтованого прогнозування своєї діяльності та враховуючи що при сучасному стані розвитку економічної науки застосування комп'ютерної техніки та ПС технологій в усі процеси людської діяльності на селі, не тільки можна, але й необхідно якомога повніше враховувати як об'єктивні, так і суб'єктивні складові чинники кінцевої результативності агробізнесу в кожному первинному підрозділі, сільськогосподарському підприємстві чи в фермерському господарстві, а також в цілому по будь-якому районі чи області, використовуючи при цьому науково обґрунтовані оптимальні рішення.

В плані конкретного вирішення поставленої задачі по оптимізації галузевої структури, на першому місці повинні бути земля, ґрунт та необхідність розширеного відтворення родючості ґрунту. На сьогоднішній день в абсолютній більшості господарств екологічний стан земельних ресурсів та питання відтворення родючості ґрунту вирішується в останню чергу і за залишковим принципом. Необхідно вважати, що це питання повинно вирішуватись в першу чергу і в необхідному обсязі усіх складових чинників [3].

Справа в тому, що середньорічні втрати гумусу в орному шарі ґрунтів Харківської області в останній період становлять біля 2 млн. т., а відшкодовується лише близько 750 тис.тонн. Для бездефіцитного балансу гумусу в нашій області необхідно довести внесення органіки до 30 млн. т. на

рік, або 13-15 т на 1 га ріллі. І якщо раніше (до 1990 р.) реально вносилося біля третини цього обсягу, то в останні десятиріччя в зв'язку з гострим дефіцитом енергоресурсів і скороченням поголів'я тварин, кількість гною, що вноситься, значно зменшилась, проблема відтворення родючості ґрунту різко загостилася, тому без вирішення цієї проблеми неможливо вирішити задачу одержання високих і стійких урожаїв всіх сільськогосподарських культур, ефективності виробництва в цілому. Рівень інтенсифікації виробництва сільгосппідприємств області різний, а тому проблема бездефіцитного забезпечення балансу гумусу повинна вирішуватися стосовно кожного конкретного господарства.

Таким чином впровадження оптимізації інтенсифікації використання земельних ресурсів передбачає вибір найкращого варіанта моделей з декількох можливих або альтернативних.

1. Македонський А.В. Аналіз використання землі Харківщини в умовах трансформації земельних відносин / А.В. Македонський //Трансформація земельних відносин до ринкових умов. Збірник 11 – х зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів – аграрників 26 – 27 лютого 2009 р. – С. 316 – 320.

2. Трегобчук В.М. Регіональні аспекти екологічної політики та переходу на модель сталого й екологічного розвитку // Нац. і регіон. особливості реформування соц. – екон. відносин і регулювання екологічних процесів в Україні та Польщі / В.М. Трегобчук // НАН України, Ін-т екон., Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. досл. – К., 1997. – С. 66 – 68.

3. Черевко І. В. Екологічні проблеми оптимізації структури земельних угідь в Харківській області / І.В. Черевко // Економіка АПК і природокористування. Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. – 2006. – № 1. – С. 383–389.

УДК: 332.365:504.03

Є.І. Яріз – магістр*

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

ПРИНЦИПИ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Земельні ресурси відіграють важливу роль в житті людини адже відповідно до ст. 14 Конституції України земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави [1]. У Земельному кодексі (ст.1) є подальший розвиток норми Конституції України. Так як земля має багатоцільове використання, вона є головним засобом виробництва у сільському і лісовому господарстві та просторово-територіальним базисом розміщення і розвитку продуктивних сил і місцем розселення людей. Земля,

* Науковий керівник – канд. екон. наук, доцент Бідило М. І.